

Κοινωνικοοικονομική Αξιολόγηση Επενδύσεων

Διάλεξη 8^η

Διανομή Εισοδήματος

και

Μέτρα Πολιτικής

Ζητήματα που θα εξεταστούν:

- ▶ Πως αποτυπώνεται η διανομή του εισοδήματος και τι είναι γραμμή φτώχειας.
- ▶ Με ποιους τρόπους βελτιώνεται η θέση των οικονομικά ασθενέστερων τάξεων.
- ▶ Για ποιο λόγο υπερέχουν οι άμεσες εισοδηματικές πληρωμές.
- ▶ Πως υπολογίζονται οι συντελεστές στάθμισης, ποια τα πλεονεκτήματα και ποια τα μειονεκτήματά τους.
- ▶ Πόσο αποτελεσματικές είναι οι κοινωνικές δαπάνες στην Ε.Ε..

Μέτρα Ανισοκατανομής

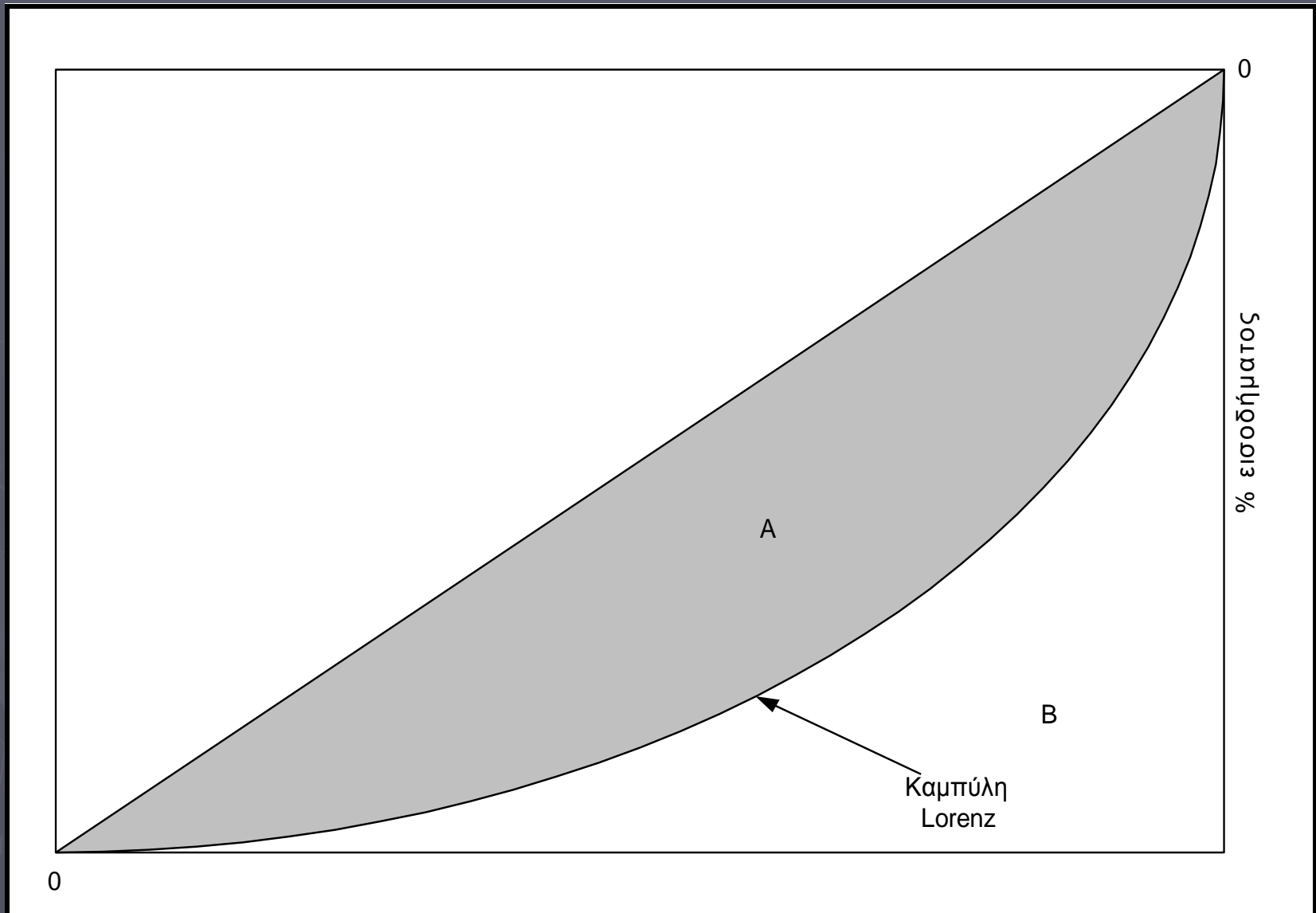
Η Διανομή Εισοδήματος υπολογίζεται μέσα από τον **συντελεστή Gini** και απεικονίζεται διαγραμματικά από την **Καμπύλη Lorenz**.

Ο **συντελεστής Gini (G)** ορίζεται ως το πηλίκο της επιφάνειας A προς το σύνολο της επιφάνειας A και B:

$$G = \frac{A}{A + B}$$

Παίρνει τιμές από 0 (τέλεια ισοκατανομή) έως 1 (τέλεια ανισοκατανομή).

Καμπύλη Lorenz

Γραμμή Φτώχειας

Ως **Γραμμή Φτώχειας** ορίζεται το όριο εκείνο του εισοδήματος κάτω από το οποίο θεωρείται φτωχό ένα άτομο.

- ▶ Στην Ε.Ε. η γραμμή φτώχειας έχει ορισθεί στο επίπεδο του 60% του μέσου εισοδήματος κάθε χώρας μέλους.

Αντιμετώπιση Φτώχειας

- ▶ Οι εισοδηματικές ανισότητες είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν μέσω ενός συστήματος φόρων, επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων και παροχών.

Πλεονεκτήματα Άμεσων Εισοδηματικών Ενισχύσεων:

- Δε στρεβλώνουν τις τιμές
- Δεν επηρεάζουν την Αποτελεσματικότητα.

Άμεσες και Έμμεσες Εισοδηματικές Μεταβιβάσεις

- ▶ Μέσω των άμεσων εισοδηματικών μεταβιβάσεων **δεν επηρεάζεται η παραγωγή αγαθών** γιατί αφήνεται ανεπηρέαστη η λειτουργία των αγορών και επιτυγχάνεται το άριστο κατά Pareto σημείο ισορροπίας, ενώ παράλληλα **βελτιώνεται η κατανομή του εισοδήματος** μέσω μετακινήσεων επί της καμπύλης συμβάσεων του κουτιού Edgeworth.
- ▶ **Παρεμβάσεις στο μηχανισμό τιμών**, όπως είναι οι δασμοί, οι φόροι, οι επιδοτήσεις, και οι έλεγχοι τιμών:
 - έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική αποτελεσματικότητα,
 - στρεβλώνουν τις τιμές, και, παρά τον αρχικό στόχο τους για βελτίωση της διανομής εισοδήματος
 - οδηγούν σε μείωση της κοινωνικής ευημερίας.

Άρα

- ▶ Η εφαρμογή άμεσων εισοδηματικών μεταβιβάσεων αποτελεί τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής δικαιοσύνης.
- ▶ Ως αποδοτικότερες πολιτικές για τη βελτίωση των κοινωνικά ασθενέστερων τάξεων θεωρούνται σήμερα τα μέτρα εκείνα που στοχεύουν στην άμεση ικανοποίηση βασικών αναγκών.

Ιδιαίτερα οι **μεταβιβαστικές πληρωμές σε είδος** για την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης των φτωχών νοικοκυριών υπερέχουν σε όρους αποτελεσματικότητας έναντι μέτρων που λειτουργούν μέσα από τον εισοδηματικό μηχανισμό.

Δεικτες ανισότητας και φτώχειας

	2001		1998	
	Ελλάδα	Ε.Ε. (15)	Ελλάδα	Ε.Ε. (15)
Συντελεστής Gini	0,33	0,28	0,354	0,31
Ποσοστό εισοδήματος που λαμβάνει το φτωχότερο 20% του πληθυσμού	7%	9%	6%	8%
Ποσοστό εισοδήματος που λαμβάνει το πλουσιότερο 20% του πληθυσμού	40%	38%	42%	39%
Λόγος του εισοδήματος που λαμβάνει το πλουσιότερο 20% του πληθυσμού προς εκείνο που λαμβάνει το φτωχότερο 20% του πληθυσμού	5,7%	4,4%	7%	4,9%
Ποσοστό φτώχειας (ποσοστό πληθυσμού που έχει εισόδημα μικρότερο από το 60% του διαμέσου εισοδήματος)	20%	15%	22%	18%

Στάθμιση Κατανάλωσης και Επένδυσης

Υπάρχουν δύο μέθοδοι αποτίμησης των ροών της κατανάλωσης και επένδυσης:

- 1. Προσαρμογή οικονομικών τιμών σε κοινωνικές τιμές,** και των συντελεστών μετατροπής που προκύπτουν από αυτές, έτσι ώστε να ενσωματώνουν τις επιπτώσεις στην αποταμίευση και στην κατανομή του εισοδήματος.
- 2. Ανάλυση της ΚΠΑ ενός έργου σε ροές εισοδήματος** που κατευθύνονται στις διάφορες ομάδες του πληθυσμού. Με βάση την αποταμίευση και τη στάθμιση της κατανάλωσης των ομάδων αυτών επαναξιολογείται η σταθμισμένη ΚΠΑ του έργου.

Βασικά Σημεία Μεθόδων

- ▶ ***Βασικό σημείο της πρώτης μεθόδου*** ο προσδιορισμός του σκιώδους μισθού της ανειδίκευτης εργασίας.
- ▶ ***Βασικό σημείο της δεύτερης μεθόδου*** είναι ο προσδιορισμός των εισοδηματικών ροών κατά εισοδηματική τάξη και ο υπολογισμός των οριακών ροπών προς αποταμίευση των διαφόρων ομάδων.

Αριθμητικό Παράδειγμα

Μετατροπή ροών σε όρους κατανάλωσης και αποταμίευσης

Ομάδα Εισοδήματος	ΚΠΑ	Οριακή Ροπή για Αποταμίευση	Κατανάλωση	Αποταμίευση
A	40	0,30	28	12
B	10	0,40	6	4
Γ	-10	0,20	-8	-2
Δ	60	0,10	54	6
Σύνολο	100	0,20	80	20

Ο Σταθμικός Συντελεστής (χωρίς επανεπένδυση)

Αν υποθεθεί ότι δεν υπάρχει επανεπένδυση, τότε οι επενδύσεις προκαλούν μια διαρκή ροή κατανάλωσης που διοχετεύεται στους μέσους καταναλωτές, και θα ισχύει:

$$v = \frac{q}{i}$$

- ▶ v : σταθμικός συντελεστής για την κατανάλωση σε όρους επένδυσης (αποταμίευσης),
- ▶ q : ετήσια απόδοση της επένδυσης σε οικονομικές τιμές,
- ▶ i : κοινωνικό επιτόκιο.

Έστω ότι η ετήσια απόδοση της επένδυσης είναι 10% και το επιτόκιο 5%, τότε ο σταθμικός συντελεστής θα είναι:

$$v = \frac{0,1}{0,05} = 2$$

Ο Σταθμικός Συντελεστής (με επανεπένδυση)

Αν θεωρηθεί τώρα ότι υπάρχει επανεπένδυση, ο σταθμικός συντελεστής γίνεται:

$$v = \frac{(1-s) \cdot q}{i-s}$$

όπου s : η οριακή ροπή αποταμίευσης.

► Έστω ότι $s = 0,20$, τότε:

$$v = \frac{(1-0,2) \cdot 0,1}{0,05-0,02} = 2,67$$

Αν αποτιμηθεί η ΚΠΑ του έργου του παραπάνω πίνακα σε όρους κατανάλωσης με $v=2,67$, θα είναι:

- Κατανάλωση = $80 \cdot 1,00 = 80$
- Αποταμίευση = $20 \cdot 2,67 = 53,5$
- ΚΠΑ = $133,5$.

Και Αναλυτικά:

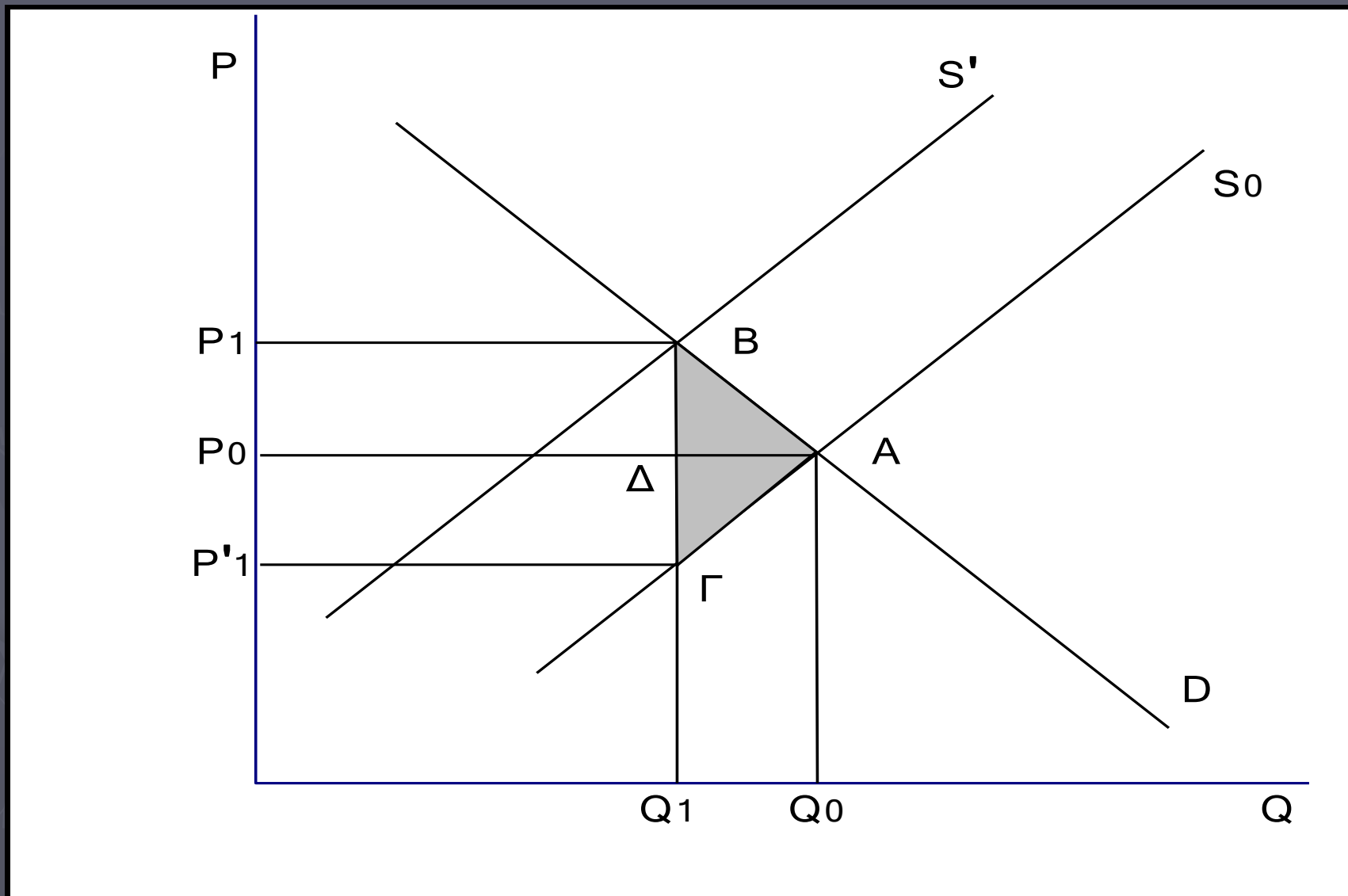
Μετατροπή Ροών σε όρους Κατανάλωσης και Αποταμίευσης

Ομάδα Εισοδήματος	Κατανάλωση	Αποταμίευση	Σύνολο
A	$28 * 1,00 = 28$	$12 * 2,67 = 32,04$	60,04
B	$6 * 1,00 = 6$	$4 * 2,67 = 10,68$	16,68
Γ	$-8 * 1,00 = -8$	$-2 * 2,67 = -5,34$	-13,34
Δ	$54 * 1,00 = 54$	$6 * 2,67 = 16,02$	70,02
Σύνολο	$80 * 1,00 = 80$	$20 * 2,67 = 53,5$	133,5

Ανάλυση επιπτώσεων παρεμβάσεων του κράτους

- ▶ Έστω ότι το κράτος επιθυμεί να ενισχύσει τις εισοδηματικά ασθενέστερες τάξεις επιβάλλοντας ένα φόρο σε αγαθό πολυτελείας που καταναλώνουν νοικοκυριά με υψηλό εισόδημα.
- ▶ Ο φόρος θα μετατοπίσει την καμπύλη προσφοράς προς τα αριστερά και **η απώλεια ευημερίας θα είναι ίση με το τρίγωνο $AB\Gamma$** , που αποτελείται από τα τρίγωνα $A\Delta B$ (απώλεια ευημερίας από τη μείωση της κατανάλωσης) και $A\Delta\Gamma$ (απώλεια ευημερίας από τη μείωση της παραγωγής).

Επιπτώσεις Φόρου Πολυτελείας

Επομένως

- ▶ Η επιβολή του φόρου δεν πέφτει μόνο επί των πλουσίων νοικοκυριών, αλλά **κατανέμεται μεταξύ καταναλωτών και παραγωγών ανάλογα με τις ελαστικότητες προσφοράς και ζήτησης.**
- ▶ Αν σε αυτή την απώλεια κοινωνικής ευημερίας προστεθεί το **κόστος διοικητικής υποστήριξης του προγράμματος και η γενική μείωση στην παραγωγή λόγω των αντικινήτρων που εισάγει ο φόρος, τότε γίνεται φανερό η μεγάλη μείωση της αποτελεσματικότητας που συνεπάγονται τέτοιου είδους παρεμβάσεις.**

Δαπάνες για Κοινωνική Προστασία στην Ε.Ε.

Χώρες	Κοινωνικές Δαπάνες ως % του ΑΕΠ
Αυστρία	28,6
Βέλγιο	27,6
Γαλλία	30,3
Γερμανία	29,6
Δανία	29,4
Ελλάδα	25,5
Αγγλία	26,9
Ιρλανδία	14,7
Ισπανία	20
Ιταλία	25,3
Λουξεμβούργο	21,9
Ολλανδία	28,1
Πορτογαλία	22,9
Σουηδία	32,9
Φιλανδία	30,3
ΕΕ (15) ΜΟ	27,6

Κατανομή Κοινωνικών Δαπανών

	Ποσοστό (2001)
Συντάξεις και επιδόματα προς οικογένειες επιζώντων	51,3%
Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη	25,8%
Επιδόματα προς άτομα με ειδικές ανάγκες	5%
Επιδόματα ανεργίας	6%
Επιδόματα προς οικογένειες και παιδιά με χαμηλά εισοδήματα	6,9%
Επιδόματα προς νοικοκυριά και κοινωνικά αποκλισμένους που δεν ανήκουν στις προηγούμενες κατηγορίες	5,1%

Ποσοστό Φτώχειας και Αποτελεσματικότητα Κοινωνικών Παροχών

	Ποσοστό Φτώχειας χωρίς Κοινωνικές Παροχές και Συντάξεις (2001)	Ποσοστό Φτώχειας με Συντάξεις και χωρίς Κοινωνικές Παροχές (2001)	Βαθμός Αποτελεσματικότητας Συντάξεων	Ποσοστό Φτώχειας με Συντάξεις και Κοινωνικές Παροχές (2001)	Βαθμός Αποτελεσματικότητας Κοινωνικών Παροχών (ως %)
Ε.Ε.	39	24	63%	15	38%
Βέλγιο	38	23	39%	13	43%
Δανία	36	29	19%	10	66%
Γερμανία	39	21	46%	11	48%
Ελλάδα	39	23	41%	20	13%
Ισπανία	37	23	38%	19	17%
Γαλλία	40	24	40%	15	38%
Ιρλανδία	36	30	17%	21	30%
Ιταλία	42	22	48%	19	14%
Λουξεμβούργο	40	23	43%	12	48%
Ολλανδία	36	21	42%	11	48%
Αυστρία	38	22	42%	12	45%
Πορτογαλία	37	24	35%	20	17%
Φιλανδία	30	19	37%	11	42%
Σουηδία	34	17	50%	9	47%
Μεγάλη Βρετανία	40	29	28%	17	41%